

RAPPORT SPEELRUIMTEBELEIDSPLAN BRUGGE 2014 – 2020

INSTRUMENTEN OM TE WERKEN AAN EEN GEWENST SPEELWEEFSEL / GEWENST TIENER- EN JONGERENWEEFSEL

SEPTEMBER 2013

Dit rapport bevat diverse onderdelen.

Deze zijn ontwikkeld als praktische instrumenten i.f.v. het Brugse speelruimtebeleid voor de komende 6 jaar.

VISIE

Een visienota te hanteren als onderlegger voor het Brugse speelruimtebeleid 2014-2020.
De basistekst voor beleidskeuzes en voor concrete acties.

INSTRUMENTEN VOOR HET BEHEER VAN BESTAANDE SPEELRUIMTE

- Quickscan
Schematisch overzicht: beoordeling van bestaande terreinen met aanduiding van prioriteiten
- Overzicht prioritaire terreinen
Inzoomen op de terreinen die prioriteit 1 kregen
- Diepgaande scan
3 terreinen diepgaand geanalyseerd. Kwaliteitsbeoordeling. Voorbeeldcase voor eigen analysewerk

CONCEPTEN VOOR HET GEWENST SPEELWEEFSEL IN GESELECTEERDE PROJECTGEBIEDEN

Visie en concrete acties ter versterking van het jeugdgericht weefsel in specifieke deelgebieden.

- Centrum Brugge – projectgebied Sint-Gillis
- Assebroek – projectgebied Sint-Katarinawijk
- Sint-Andries – projectgebied Legeweg-Zandweg
- Sint-Michiels – projectgebied kerkebeekpad
- Tiener- en jongerenweefsel in Centrum en geselecteerde deelgebieden (Sint-Gillis – Katarinawijk – Sint-Andries)

INSPIRATIEBUNDEL KIND- EN JONGERENVRIENDELIJKE SPEELRUIMTE

Thematisch opgebouwd document dat voor de verschillende stedelijke diensten inspiratie aanreikt om jeugd vriendelijke publieke ruimte te realiseren.

VISIE VOOR HET BRUGSE SPEELRUIMTEBELEID

Inhoud:

1. Brugge, stad voor jonge mensen
2. Een geïntegreerd en gedragen ruimtebeleid t.b.v. jeugd
3. Jongerencultuur als 1 der pijlers van het publieke ruimte beleid
4. Ruimtelijke principes voor formele 'speel'ruimte
5. Ruimtelijke principes voor informele plekken en jeugd
6. Rondhangen, spelen, ... en overlast
7. Water en speelkansen in Brugge.

1 BRUGGE, STAD VOOR JONGE MENSEN

Pioniersrol van Brugge

De Stad wenst haar pioniersrol op het gebied van speelruimtebeleid aan te houden en te versterken.

Kenmerkend hierbij zijn:

- Brugge wil vernieuwend en grensverleggend inspelen op actuele noden,
- Brugge streeft een dynamisch beleid na.

De dynamiek en inhoudelijke benadering zoals gelanceerd met het speelruimtebeleidsplan 2007-2013 worden verdergezet en verrijkt.

Nadruk wordt daarbij expliciet gelegd op de belevingswaarde van de stad, en op tieners- en jongeren als specifieke doelgroepen.

Brugge, een belevenis voor jonge mensen

Binnen speelruimtebeleid zijn kinderen een evidente doelgroep. Maar Brugge wenst de focus breder te richten en wil zich ontpoppen tot een stad voor jonge mensen in brede zin:

- Het 'speel'ruimtebeleid moet zich daarbij ook expliciet focussen op tieners en jongeren,
- studenten maken meer en meer deel uit van het stadsbeeld en moeten worden gezien als rechtstreekse doelgroep binnen deze beleidsmaterie,
- het speelruimtebeleid dient erop gericht te zijn jonge gezinnen te houden en aan te trekken.

De stedelijke publieke ruimte dient in te spelen op noden en behoeften van deze doelgroepen. Dit kan door expliciet te werken aan een tiener- en jongerenweefsel (in analogie en verweven met het speelweefsel)

De ambities:

- Brugge als aantrekkelijke plek voor jeugd om in op te groeien. Op basis van de eigen ervaringen in de stad kiest jeugd ervoor in de stad te gaan / blijven wonen.
- het creëren van kindvriendelijke en bespeelbare publieke ruimte, veilige en speelse verbindingen, en speelruimte in verschillende maten, gewichten, geuren en kleuren.
- Speelruimtebeleid dat jong en oud samen brengt (mentaal maar eveneens ruimtelijk).

2 EEN GEÏNTEGREERD EN GEDRAGEN RUIMTEBELEID T.B.V. JEUGD

2.1. Een geïntegreerde beleidsaanpak

Speelruimtebeleid doorkruist **verschillende beleidssectoren** en vraagt daarom een geïntegreerde aanpak. Dat heeft zich de laatste jaren sterk geconcentreerd bij de Groendienst en Jeugddienst.

- Er is een intensieve en structureel verankerde samenwerking ontwikkeld tussen deze twee diensten.
- Veel realisaties van de afgelopen jaren zijn verankerd in diverse beleidsmateries.

Kwaliteitsvol speelruimtebeleid moet evenwel beroep kunnen doen op een nog breder gamma aan disciplines.

Samenwerking met, inbreng van andere stedelijke diensten dan de reeds genoemde is dan ook onontbeerlijk binnen deze beleidsmaterie: wegendienst, preventiedienst, ruimtelijke ordening, mobiliteit, sport, politie, onderwijs...

Voor de komende jaren dient het volgende gerealiseerd:

- Het ontwikkelen van systemen voor doeltreffende informatie-uitwisseling tussen de verschillende diensten
- het realiseren van structurele samenwerking met de diensten ten behoeve van speelruimtebeleid
- financiële samenwerking tussen de diensten en gedeelde financiële verantwoordelijkheid moeten gezien worden als belangrijke instrumenten in functie van een meer integraal beleid.
- Het inzetten van een Brede stuurgroep is als werkwijze en tool zeker geschikt. De volgende 6 jaar zullen verschillende formules worden uitgetoetst.

De Stad wil hierbij uitgaan van **een interdisciplinaire benadering**.

Een multidisciplinaire aanpak, waarbij elke dienst vanuit zijn expertise adviezen kan formuleren, is niet afdoende om speelruimtebeleid kwaliteitsvol in te bedden in een breder ruimtelijk beleid. Kansen zitten veeleer in de interactie, in de deskundigheid die zich aftekent waar mensen vanuit diverse disciplines samen nadenken en oplossingen uitwerken.

Dit interdisciplinair overleg dient structureel uitgebouwd, als motor van het ruimtebeleid t.b.v. jeugd. Op die manier ook moet zich de nodige gedragenheid ontwikkelen binnen de diensten.

2.2 Een gedragen beleid, ruimte voor participatie

In een stad is de publieke ruimte een niet onbelangrijke voorwaarde voor de sociale kwaliteit van de samenleving. Een **Stad voor Jongen Mensen** vraagt dan ook om een gedragen speelruimtebeleid: steunend op een sociaal draagvlak en inspeland op lokale dynamiek van de burgers.

De stad Brugge wil jeugd, ouders, bureaus, ... betrekken in haar speelruimtebeleid. Niet alleen bij de planning van speelruimte of een publieke ruimte, bij de realisatie en waar mogelijk bij het beheer, maar ook door kansen te creëren tot socio-culturele activiteiten die betekenis geven aan de ruimte.

Betrokkenheid betekent **participatie**, maar ook **sociale controle**, **medeverantwoordelijkheid** en **verdraagzaamheid**.

Brugge wil de doeltreffendheid van participatie verhogen:

- Deskundigheid (inzichten) m.b.t. participatie verder ontwikkelen.
- Verdiepen en verfijnen van technische vaardigheden en methodieken.

Brugge wil inspelen op lokale dynamiek:

- Ruimte bieden voor burgerinitiatieven: plaats bieden aan, en inspelen op ideeën, projecten, ... die van onderuit ontstaan (ook tijdelijke initiatieven).
- Ruimte geven aan sociaal-artistieke actie, omdat dit vaak een hefboom kan vormen voor lokale dynamiek.
- Inspelen op acute speelruimtenoden.
- Aanbieden (ontwikkelen) van instrumenten, stimulansen om lokale dynamiek te bevorderen.
- Kansen geven aan grotere evenementen (vb. stadsfestivals) waar veel lokale vrijwilligers/vzw's bij betrokken zijn.

Brugge wil communicatie opzetten naar het brede publiek

- Over het speelweefsel, tiener- en jongerenweefsel
- Over Brugge, als belevenis voor jonge mensen

Brugge wil, bij participatie, een 'visie van de Stad' als inhoudelijke onderlegger hanteren.

- De Stad wil een twee-richtingenbeleid opzetten: beleid – participatie
- De Stad stelt zich niet afhankelijk op ten opzichte van de inzichten van de inspreker. Een gefundeerde stedelijke visie geldt steeds als basis.

2.3 Een speelruimtebeleid als wegbereider voor een kwaliteitsvol publieke ruimteweefsel voor iedereen.

Het ultieme doel is dat belangen van jeugd (kinderen, tieners, jongeren) op een geheel geïntegreerde manier verwerkt zitten in de publieke ruimte. De huidige ontwikkeling van het speelruimtebeleidsplan moet dan ook gezien worden als een stap in een breder proces: het speelruimtebeleidsplan als hefboom om met verschillende diensten een gemeenschappelijke visie te ontwikkelen over de structurering en inrichting van de publieke ruimte. Op die manier worden belangen van jeugd niet geïsoleerd van andere bevolkingsgroepen. Op die manier staat de ontwikkeling van een speel- en tienerweefsel niet in contrast met andere bevolkingsgroepen.

3. JONGERENCULTUUR ALS 1 DER PIJLERS VAN HET PUBLIEKE RUIMTE BELEID

Binnen de visie 'Brugge, stad voor jonge mensen' is het ideaalbeeld dat jonge mensen ook zichtbaar aanwezig zijn in de Stad, en er zelf vorm en betekenis kunnen aan geven.

Hierbij hanteert het Speelruimtebeleidsplan het concept '**speelweefsel**' waar kinderen (en eventuele begeleiders) de doelgroep zijn en anderzijds het concept '**tiener- en jongerenweefsel**'. Beide weefsels staan niet los van elkaar, ze kennen een verwevenheid en zijn opgebouwd vanuit parallelle perspectieven. Ze kennen evenwel ook eigen accenten en een specifieke focus.

Nood aan een coherente visie en beleid i.f.v. tiener- en jongerenweefsel

Het besef groeit dat er rond het thema 'jongeren in de publieke ruimte' een coherent beleid moet worden ontwikkeld. Daarbij wordt **de focus niet eenzijdig gelegd op overlast**. Het beleid kan zich niet beperken tot conflictaanpak, klachtenbehandeling e.d. maar zal via effectieve pro-actieve acties inspanningen doen om jongerencultuur te bevorderen en hierover te communiceren.

Het gaat om concrete acties waardoor jongeren de kans krijgen

- om zich een aantal zichtbare plekken toe te eigenen,
- om op een jeugdeigen manier gebruiker te zijn van publieke ruimte,
- om zelf betekenis te geven aan ruimte

Het stadsbestuur hoedt er zich voor om elke groep jongeren met de vinger te wijzen. Er zal dus niet worden ingegaan op 'ongegronde' klachten van inwoners die elke samenkomst van jongeren proberen te weren. Jongeren hebben het recht om samen te komen op publieke plaatsen, om te praten, om jongerencultuur te beleven, om hun plaats in de samenleving te ontwikkelen.

Krachtlijnen

Naast klachtenbehandeling en conflictbemiddeling, dient het beleid zich toe te spitsen op

- preventie en communicatie met jongeren,
- pro-actief beleid met ruimtelijke en ook programmatorische acties gericht op het doel dat jongeren welkom zijn in de stad.
- streven naar optimaal respectvol contact tussen beleidsmakers/ordehandhavers en jeugd

Een nauwe relatie bestaat daarbij tussen het hangjongerenbeleidsplan

4. RUIMTELIJKE PRINCIPES VOOR FORMELE "SPEEL"RUIMTE

Binnen het speelweefselbeleid (en tiener- en jongerenweefsel) wordt terecht veel aandacht besteed aan verbindingen en aan informele speelkansen. Het Brugse beleid wil echter tegelijk aanhoudend blijven focussen op kwaliteitsvolle speelterreinen, als ankerpunten in het speelweefsel.

Kwaliteitsaanpak van de bestaande speelterreinen blijvend op de agenda.

De speelruimtes van Brugge dienen stuk voor stuk kwaliteitsvol te zijn. Het streefdoel is hierbij: wat op de speelkaart staat moet goed zijn (kwaliteitsvol). In het vorige SRBP is een reeks acties aangezet ter verbetering van bestaande formele speelterreinen. Met het nieuwe plan moeten deze een gepast vervolg krijgen. Daarom moet actieplan 1 van vorig SRBP verder worden opgenomen (en vervangt het nieuwe SRBP het vorige niet).

Ritme

De voorbije zes jaar is ongeveer 1/3 van de terreinen aangepakt. Het is aangewezen dit ritme aan te houden. Op die manier zou om de 18 jaar elk terrein worden herzien en geactualiseerd.

Aanpak

Kwaliteitsverbetering kan onder meer door een gehele herinrichting (een nieuw totaalontwerp). In diverse gevallen kan echter een sterke kwaliteitstoename worden gerealiseerd door een upgrade (gedeeltelijke herstructurering, meer punctuele ingreep, inbrengen of versterken van basisstructuur, ...). In elk van de gevallen is de opdracht een speelterrein een 'ziel' te geven, en ervoor te zorgen dat de basisstructuur goed zit. Men kan er daarbij van uitgaan dat deze na 18 jaar ook nog goed zal zijn (zelfs als toestellen verouderd zijn).

Principes voor spreiding, inplanting, inrichting van speelruimte

A Principes voor SPREIDING van speelruimte

- o Noden: wijkbenadering
- o Gebiedsdekkend
- o Gedifferentieerd
- o typologie :
 - o 'speeltuin', 'speelnatuur', 'Stenige (verharde) speelruimte', 'Gezins- en familiegerichte speelruimte', Skateruimte, Ruimte voor recreatief sporten, Ruimte voor speelpleinwerk. 'Passageplekken'.
 - o schaalniveau: straat, buurt, wijk, dorp, stad, regio
- o Flexibel

B Principes voor een kwaliteitsvolle INPLANTING van speelruimte

- o Speelruimte maakt onderdeel uit van een kwaliteitsvolle publieke ruimtestructuur.

- Speelruimte is geïntegreerd in het stedenbouwkundig kader (gemeentelijke verordening)
- Speelruimte is geënt op de bestaande groen-blauwe structuur
- Maximale autonome bereikbaarheid van speelruimte
- Verwevenheid met omgeving
- Rekening houden met sociaal-geografische omgevingskenmerken
- Mogelijkheid tot sociale controle
- Rekening houden met ruimtelijke draagkracht van de buurt en het terrein
- Veilige toegangsroutes

C Principes voor een kwaliteitsvolle INRICHTING van speelruimte

- Speelruimte als ontwerp
- zonering en ruimte voor 'functionele onbestemdheid'
- Diversiteit, verwevenheid van speelfuncties, aandacht voor het intergenerationele
- Meervoudig ruimtegebruik
- Avontuurlijkheid en geborgenheid
- Gepaste, afgewogen aandacht voor risico's en veiligheid
- Ontwerpen met oog voor het beheer
- Optimale afstemming tussen de uitrusting en inrichting enerzijds en de spreiding en inplanting anderzijds

5. RUIMTELIJKE PRINCIPES VOOR INFORMELE PLEKKEN EN JEUGD

Naast formele speelterreinen kent een goed publiek weefsel ook tal van plekken waar kinderen speels gebruik kunnen van maken, ook al zijn daar geen hoofdgebruiker. Ook bij deze plekken dient aandacht te gaan naar de beleefbaarheid en de bespeelbaarheid door jeugd.

Bereikbaarheid

Het goed functioneren van de publieke ruimte hangt in eerste instantie af van de kansen om er op een zelfstandige manier gebruik van te maken. Voor een vrij toegankelijke en bespeelbare publieke ruimte zijn **verkeersveiligheid** en **sociale veiligheid** belangrijk voorwaarden. Het zijn extra aandachtspunten als het gaat om kinderen en jongeren. In het Brugse speelruimtebeleid wordt autonome mobiliteit dan ook gezien als fundamentele voorwaarde voor een geslaagd weefsel.

Mobiliteitsoplossingen op cruciale punten in het speelweefsel dienen dan ook een expliciet kindvriendelijk karakter te hebben.

Bespeelbare / beleefbare publieke ruimte

In tegenstelling tot de formele jeugdruimte, is jeugd in de publieke ruimte medegebruiker en is de verwevenheid van functies een belangrijk aspect. Plekken die betekenis (kunnen) hebben voor kinderen kunnen met een **'belevingsvolle' structuur** en een **speelse vormgeving** kansen bieden om te spelen en rond te hangen. In dicht bebouwde gebieden waar een formeel speelpleintje moeilijk te realiseren is, kan het bespeelbaar maken van de publieke ruimte prioritair worden aangepakt.

Ruimte voor ontmoeten – intergenerationeel

Publieke, recreatieve ruimte waar kinderen medegebruiker zijn wordt bij uitstek gezien als ruimte waar het 'kleine ontmoeten' centraal wordt gesteld. Het ontmoeten van generaties en andere subgroepen moet gezien worden als een interessante 'culturele mix', als een een kleurrijke en verrijkende ervaring.

Aandacht voor tijdelijke invullingen / kunst in het speelse weefsel.

Vaak kent een stad onbenutte stedelijk tussenruimtes, tijdelijk onbenutte ruimtes, ... Het Brugse beleid wil er actief werk van maken om deze ruimtes te ontsluiten en beschikbaar te stellen voor de burgers, en zo kansen te creëren om het potentieel van die ruimtes benutten. Op die manier kan een nieuwe stedelijke dynamiek en nieuwe gebruiken zich ontwikkelen.

De potenties voor spelende kinderen en jongeren zijn in deze duidelijk: dergelijke ruimte is bij uitstek ruimte die drager is van speelkansen.

6. RONDHANGEN, SPELEN, ... EN HOE DIT AL DAN NIET ALS OVERLAST WORDT ERVAREN. HOE WIL BRUGGE HIER DE KOMENDE JAREN MEE OMGAAN?

Thematiek

Het onderwerp is het gebruik van publieke ruimte door kinderen, tieners en jongeren.

En meer specifiek over het effect dat dit gebruik (hun handelen, hun aanwezigheid, ...) heeft op de omgeving.

Effecten kunnen positief zijn: *"men vindt hetgeen gebeurt prettig om zien."*, of neutraal, *"men stoort er zich niet aan"*, *"men heeft het niet gezien"*. In sommige gevallen echter ondervindt iemand hinder of heeft bezwaren...

De vaststelling van de Stedelijke diensten is daarbij dat klachten / meldingen door burgers m.b.t. 'overlast' toenemen. Een degelijk beleid ter zake is nodig. Nu heeft Brugge weliswaar beleidsplannen en concrete praktijken om hiermee om te gaan (de nota Brugs hangjongerenbeleid speelt hier een belangrijke rol), maar de toenemende klachtmeldingen creëren een bezorgdheid bij de betrokken stedelijke diensten. De klachtentoeename vraagt een passende reactie. De Brugse beleidspraktijken bieden hiervoor wellicht een degelijke basis, maar zijn aan enige verfijning, verscherping of bijsturing toe.

Dat er van bezorgdheid sprake is betekent overigens zeker niet dat de lokale toestand dramatisch zou zijn. Maar het gevoel heerst dat alertheid hier aan de orde is:

- Blijven nastreven van een zinvol beleid,
- Vermijden dat polarisatie de boventoon zou voeren.

De belangen van alle leden van de samenleving, en van het samenleven zelf, moeten daarbij ernstig worden genomen.

"Hoe kan een Stad optimaal omgaan met die toenemende klachtmeldingen?"

6.1. Een beleid gesteund op 2 fundamenten.

Een beleid ter zake is gesteund op

- een visie en concrete beleidsplannen op de thematiek(en)
- een coördinerende stedelijke dienst en een interdisciplinaire werking met andere diensten

6.1.1. Visie en beleidsplannen.

- o Een Stedelijke visie, helder geformuleerd en onderkend door de diensten

- o beleidsplannen gebaseerd op, en in harmonie met de Stedelijke visie.

6.1.1.1. Een stedelijke visie.

Voor de ontwikkeling van een visie kan men zich niet beperken tot het thema 'overlast'. Het wordt pas zinvol en betekenisvol als ook samenlevingsfacetten (denk aan ruimtelijke thema's als het recreatief gebruik van publieke ruimte, aan pedagogische doelstellingen, aan samenlevingsthema's, ...) worden betrokken.

Zeer expliciet dient de link gelegd te worden met een visie op 'spelen'. Het gaat om ruimtegebruik door kinderen én door jongeren. Visie op spelen en op speelruimte is dan ook van fundamenteel belang omdat het de nodige onderbouw biedt voor facetten als 'overlast' of een thema als 'hangjongeren'. Ook om stereotype beelden bij te sturen (zie verder) is het zinvol de expliciete link te leggen naar de begrippen 'spelen' en 'speelbeleid'.

De visie m.b.t. jeugd als gebruiker van publieke ruimte dient echter ook ingang te vinden in andere ruimtelijke beleidsplannen. Staan er uitspraken over 'jeugd als gebruiker van de publieke ruimte' in de Stedelijke ruimtelijke beleidsplannen, en wordt op die manier aangegeven dat jeugd een gewenste gebruiker is? Of vinden we hierover enkel iets in de nota 'Brugs hangjongerenbeleid', waardoor geïnsinueerd wordt dat 'jeugd als gebruiker van de publieke ruimte' eerder een problematisch thema is?

Het is evident dat een dergelijke brede beleidsmaterie niet kan worden gerealiseerd door 1 stedelijke dienst alleen. Ze wordt gerealiseerd in een interactie tussen diverse beleidsdomeinen en -deskundigheden.

6.1.1.2. Concretisering in beleidsplannen gevoed door de Stedelijke visie

De nota 'Brugs hangjongerenbeleid' is van uitgesproken belang in deze materie. Het document zelf vormt een goede aanzet, het is beslist waardevol, maar vraagt nog de nodige verfijning.

Op die manier

- kan de werkelijkheid en het plan sterker op mekaar worden afgestemd,
- kan het plan inhoudelijke verfijningen krijgen,
- kan het plan een nog sterkere pedagogische onderlaag krijgen (link naar spelen explicieter),
- kunnen de acties van een grotere verscheidenheid zijn.

Blijvend aandachtspunt is dat andere beleidsmateries op een voldoende expliciete en onderbouwde manier verwijzen naar jeugd als gebruiker van de publieke ruimte. Speelruimtebeleid, Publieke ruimte beleid, mobiliteitsbeleid, preventiebeleid, ...

Het verdient zeker aanbeveling om verder te werken op de basis zoals die door de nota 'Brugs hangjongerenbeleid' wordt geschetst.

6.1.2. Coördinatie en interdisciplinair overleg

Om de visie te consolideren en te vertalen naar de praktijk zijn nodig:

- een coördinerende stedelijke dienst
In dit geval is dit de preventiedienst.
- een goed werkend interdisciplinair overleg met en interactie tussen de betrokken diensten
Uit het hangjongerenbeleidsplan blijkt dat dit de preventiedienst, Jeugd Dienst, Gemeenschapswachten en Politie betreft.

Uitbreiding zou hier zinvol kunnen zijn: Met name kent het thema een expliciete ruimtelijke component. Overlast is immers niet enkel een thema dat bepaald wordt door gedrag van mensen, ook de ruimte zelf kan gebreken vertonen of aanleiding geven tot acties die voor omwonenden of anderen een vorm van overlast opleveren. Bijgevolg is er soms nood aan een ruimtelijke dienst om mee een rol te spelen in de beleidsaanpak. Samenwerking in dit verband tussen diverse diensten wordt reeds geconcretiseerd in de 'werkgroep parken & pleinen'. De werkgroep komt maandelijks samen voor overleg en daarin zetelen vertegenwoordigers van jeugdpreventie, politie, gemeenschapswachten, jeugddienst, groendienst en leefmilieu.

6.2. Actie op 2 sporen.

6.2.1. Pro-actief werken aan beeldvorming.

6.2.1.1. Stereotype beelden bijsturen

Het begrip rondhangen heeft bij velen een negatieve bijklank en roept stereotype beelden op. Tegelijk neemt een cultuur van klagen' toe. Hierdoor wordt het beeld van jongeren die op een kennelijk doelloze manier in de publieke ruimte vertoeven bedreigd. Rondhangen lijkt zinloos en erger: te mijden. Dat jeugd een evidente gebruiker is van publieke ruimte en dat ze dat op een 'jeugdeigen' manier mag doen wordt door de publieke opinie al te makkelijk over het hoofd gezien.

Het is dan ook zaak dat de stereotype beelden, ideeën en uitspraken worden bijgestuurd. Dat is een concrete beleidsdoelstelling, meer bepaald met een zeker continu karakter. "Het is een werk van lange adem".

En het dient ook met de nodige verscheidenheid te gebeuren: met een diversiteit aan acties.

6.2.1.1. Diverse acties vereist.

Een belangrijk doel van de acties is te vermijden dat er een toenemende klaagcultuur zou ontstaan. Daarom dient

- het onderscheid gemaakt tussen 'klagen' en 'melden'
- een *positieve beeldvorming* hier voorop te staan.

Communicatie die erop is gericht dat publieke ruimte gebruikt wordt, communicatie die een cultuur van 'samenleven op straat' in beeld brengt: Levendigheid, cultuur op straat, speelsheid in het publieke forum, burgers die de publieke ruimte gebruiken brengen een stad tot leven.

Allerlei vormen van communicatie, allerlei campagnes ook zijn daarbij op hun plaats. Het verdient aanbeveling dat de Stad projecten lanceert of stimuleert waarbij burgers op een eigen manier de publieke ruimte innemen. De communicatie dient gericht op diverse doelgroepen, en kan via vele beleidsdomeinen (bijvoorbeeld via de ruimtelijke diensten) gecommuniceerd worden.

6.2.2. Gepast omgaan met meldingen en klachten.

Het Brugse beleid wil streven naar een meldcultuur i.p.v. klaagcultuur. Een melding is niet steeds het gevolg van ongepast gedrag. 'Rondhangen' kan, 'uithangen' niet. M.a.w. het rondhangen zelf wordt benoemd als zijnde niet problematisch. Voor ongepast gedrag hanteert men de term 'uithangen'.

Bij een melding probeert men een antwoord te formuleren op de vraag: "Is er sprake van rondhangen of uithangen?"

Concreet brengt men daarbij in rekening:

- Soort jeugdgroep: jeugdgroep observeren en labelen
- Soort hangplek (3 categorieën)

Dit is zeker een zinvolle poging, maar ons inziens verdient de werkwijze een breder afwegingskader, waar meer facetten in kaart worden gebracht. Hieronder geven we een aanzet.

6.2.3. Genuanceerd in kaart brengen van de plek.

De tot nog toe gehanteerde opdeling in 3 rubrieken is werkbaar, maar nog te beperkt. Hier dient een meer verfijnd systeem te worden ontwikkeld. Het is niet enkel een kwestie van formele hangplek (formeel ingericht en 'erkend' als hangplek) of niet.

De publieke ruimte kent heel wat plekken die bijzonder geschikt zijn (kwaliteiten hebben) voor jongeren om samen te komen, om te blijven hangen, (ook al zijn ze niet 'formele hangplek')

Met name op knooppunten in het tienerweefsel, op plekken die een uitgesproken recreatief doel hebben, op plekken waar een gewoonte tot samenkomen is gegroeid, ... zijn er plekken die kennelijk 'uitgekozen' worden.

Dergelijke plekken zijn evidente sites waar 'rondhangen' kan plaatsgrijpen.

- Speel terreinen
- Sportvelden
- Trapveldjes
- Parken
- Pleinen
- Specifieke spots in straten of winkelcentra

Sommige plekken zijn minder of helemaal niet geschikt voor jeugdgericht rondhangen.

Omwille van het specifieke doel of specifieke beperkingen van de draagkracht.

Om een goede redenering te kunnen opzetten over de aard van de plek met het volgende in rekening worden gebracht:

- het doel van de plek
- de draagkracht van de plek.
- De betekenis die een buurt geeft aan een plek

6.2.4. Genuanceerd in kaart brengen van de klacht.

De aard van de klacht (en de personen die de klacht formuleren) blijft in de nota hangjongerenbeleid buiten beeld. Nochtans is het zeer wenselijk deze genuanceerd in kaart te brengen en te linken aan de andere factoren.

- Wat is het profiel van de klager?
- Wat wordt genoemd als oorzaak, als aanleiding van de klacht?
- Hoe wordt het gedrag omschreven? Welke ervaringen worden daarbij opgesomd?
- Hoe wordt de groep omschreven?
- Hoe wordt de plek genoemd in de klacht?
- Zijn voorheen al klachten gemeld over de groep / m.b.t. de plek / over het specifieke ongepaste gedrag? Door dezelfde persoon / door anderen?
- Worden er oplossingen gesuggereerd door de klager? Zo ja, welke?

En bijkomend:

- Wat weten de betrokken diensten zelf reeds over deze problemen op die plek?

Dergelijke gegevens spelen zeker een rol in de afwegingen en dienen dan ook in beeld gebracht te worden.

6.2.5. In kaart brengen van de betekenis die de jeugdgroep geeft aan de plek.

Om het perspectief van jeugd in het verhaal in te brengen is het zeker niet voldoende te observeren, maar concreet gesprek op te zetten en deze perspectieven op te nemen in de afweging.

- Hoe beschrijven ze eigen gedrag?
- Wat is voor hen de betekenis van het terrein? Voor welke bezigheden, hoe belangrijk is de plek? ...
- Melden ze zelf problematisch gedrag (waar ze zelf last van hebben)?
- Wanneer ze de momenten die problematisch kunnen zijn voor de omgeving?
- Hoe schatten ze het perspectief in die omwonenden hebben van de plek
- ...
-

7. WATER EN SPEELKANSEN IN BRUGGE. HOE WIL BRUGGE HIER DE KOMENDE JAREN MEE OMGAAN?

7.1. Speelkansen en veiligheid

Water biedt ongelooflijke speelkansen. Met / in water spelen is dan ook zeer geliefd bij kinderen. Ook in formele speelruimtes komt water voor. Soms meer in de rand, soms heel centraal en in de voorgrond.

Water op speelruimtes kan op uiteenlopende manieren gerealiseerd worden.

Tegelijk is er ook een evidente terughoudendheid, met name vanuit veiligheidsoverwegingen.

- Water geeft kans op verdrinking.
- Waterkwaliteit heeft een effect op gezondheid.

Dat zijn risico's die aanleiding geven tot grondige afwegingen.

7.2 Water op speelruimte... waarom?

Een goed speelruimtebeleid gaat 'water als speelaanleiding' echter niet uit de weg. Water biedt immers tal van pedagogische en belevingskansen.

- o Water is leuk. Dat op zich is een goede reden. Dat een speelruimte gewoon leuk is, is een zinvolle doelstelling op zich.
- o Water is een oerelement. Kwaliteitsvolle speelruimte wordt opgebouwd op basis van de natuurelementen
- o Water manipuleren, ploeteren, bouwen met water (aarde en water), leren zwemmen, ... zinvolle acties die aan spelen verwant zijn.... Kinderen echte speelkansen bieden...
- o

7.3 Water op speelruimte... stedenbouwkundige aanleiding: de watertoets.

Waterveilig bouwen en wonen is de laatste jaren een zeer nadrukkelijk beleidsthema geworden. Om de kans op wateroverlast te beperken past men meer en meer systemen toe van buffering en infiltratiebekkens in de onmiddellijke woonomgeving. M.a.w. op plaatsen die vaak ook geschikt zijn voor speelruimte.

Indien we water en spelen van elkaar willen isoleren heeft dat kwalijke gevolgen voor de speelkansen: 'Waterbeheersing' en 'speelkansen' komen in zo'n geval in een concurrentiepositie te staan: ze claimen dezelfde ruimte. Het is evident dat – in een of/of redenering - de speelkansen letterlijk zullen moeten wijken voor een zwaarwegend thema als wateroverlastbeheersing. Het is dan ook meer aangewezen dat we leren omgaan met het water in de woonomgeving (het water zal er hoe dan ook aanwezig zijn, en dus potentieel gevaren inhouden voor omwonenden). Beide dienen beleidsmatig op een zinvolle manier met elkaar verenigd te worden. De concrete opdracht is dan oplossingen te ontwikkelen waarbij 'water in de woonomgeving' en 'spelen in de woonomgeving' gecombineerd en zinvol verweven worden.

7.4 Water in het Brugse speelbeleid.

In het Brugse speelruimtebeleid kiest men er nadrukkelijk voor om 'beleefbaar water' een plaats te geven.

Met name omwille van:

- de pedagogische en belevingskansen
- het zinvol leren omgaan met water in de woonomgeving.
- De stedenbouwkundige ligging en natuurlijke aanwezigheid van water

Beleefbaar water dient zich niet enkel aan op speelruimte. De nadruk dient hier nadrukkelijk gelegd op andere publieke ruimte, waar kinderen niet eerste gebruiker zijn. Grijpbaar water verdient een plaats in de Brugse publieke ruimte.

Brugge realiseert zich daarbij dat er m.b.t. speelruimte steeds een spanningsveld in rekening moet worden gebracht tussen 'speelkansen met water' en 'veiligheid'. De randvoorwaarde 'veiligheid' moet hierbij structureel aandacht krijgen: Speelruimte met water dient te voldoen aan een aanvaardbaar veiligheidsniveau.

Brugge wil concreet en expliciet werken aan het aanvaardbaar veiligheidsniveau.

En meer bepaald bij:

- Het houden van *risicoanalyses* bij een bestaand terrein (cfr. Wetgeving veilige uitbating speelterreinen)
- Het maken van een *technisch speelruimteontwerp*
- Communicatie met burgers: *bij inspraakacties* constructief kunnen nadenken over speelkansen en veiligheid.

Om een en ander hanteerbaar te maken is het wenselijk op 2 sporen concrete werkinstrumenten te gebruiken.

- Instrument m.b.t. verdrinkingsgevaar
- Instrument m.b.t. waterkwaliteit en gezondheid.

*Hierna volgt een aanzet voor een instrument i.f.v. potentieel verdrinkingsgevaar.
M.b.t. waterkwaliteit en gezondheid dient tevens een gepast instrument, een werkwijze te worden ontwikkeld.*

Instrument Speelruimte / water / verdrinkingsgevaar... Hoe een aanvaardbaar veiligheidsniveau realiseren?

Hieronder staat de aanzet tot een instrument dat concrete aandachtspunten in beeld brengt m.b.t. speelruimte en water. Gebruik de onderstaande aandachtspunten om uw redeneringen aan te staven.

Let wel: de tekst schetst enkele aandachtspunten. Deze kunnen in zekere mate op zichzelf beschouwd worden, maar even belangrijk is de 'relatie tussen de aandachtspunten'. Een situatie inschatten of beredeneren op veiligheid zal steeds betekenen dat u de verschillende facetten ook gerelateerd bekijkt.

A A N D A C H T S P U N T E N

De hieronder genoemde aandachtspunten kunnen worden aangewend om te redeneren over

- Water om in te spelen
- Water om mee te spelen
- Water in de onmiddellijke omgeving van een speelzone

Betreedbaarheid van het water

- o Is het water betreedbaar? Kun je er in vallen?
- o Of is het slechts manipuleerbaar? Kun je niet 'in', maar enkel 'met water spelen'?

Bij situaties waarbij het water gemanipuleerd wordt, zonder betreding (denk bijvoorbeeld aan watergoten met een waterrad, een dam, ... op zithoogte) is de kans op verdrinking vrijwel nihil.

Als er in de dit geval ook een geringe waterdiepte is, doen de verdere aandachtspunten er nog weinig toe wat betreft verdrinkingsgevaar. Hier zullen de risico's wellicht aanvaardbaar zijn.

Voor betreedbaar water is de zacht glooiende, langzaam afdalende bodem met een geringe diepte sterk risico verlagend, en bijgevolg een ideale oplossing.

Een groter hoogteverschil (bijvoorbeeld een meter en meer) tussen maaiveld en wateroppervlak moet in de regel specifieke preventiemaatregelen krijgen (bijvoorbeeld toezicht), zo niet is het te mijden. Reden: Het hoogteverschil creëert de kans op een problematische valpartij, gevolgd door een moeilijke beklimbaarheid van de oever.

Diepte van het water

Waterdieptes van meer dan 30 cm vragen in principe om extra preventiemaatregelen.

Vb. organisatorische (ontoegankelijk maken voor kleuters / voor niet zwemmers)

Vb. enige vorm van toezicht

Vb. toezicht door een gebrevetteerd redder in echt zwembare wateren

Vb. ...

Sommige voorzieningen hebben wisselende waterdieptes. vb. wadi....

Bij een reservoir dat enkel gevuld is na hevige regenval (waarbij het eerder uitzonderlijk is dat het bekken water bevat) is de blootstelling aan het water gering. Hier is het risico bijgevolg lager. Als het bekken tegelijk goed scoort op diepte, betreedbaarheid en zichtbaarheid is de kans op een aanvaardbaar risiconiveau groot.

Waterdiepte beperken kan mogelijks ook door het voorzien van een overloop.

Zichtbaarheid van het water

- Is het water sterk verborgen, moeilijk of niet zichtbaar?
- Of valt de aanwezigheid van het water nadrukkelijk op?

Bij water dat eerder verborgen aanwezig is (bijvoorbeeld omwille van begroeiing) kunnen kinderen verrast worden, en is het risico bijgevolg groter.

Het principe is steeds dat bij zichtbaar water het risico lager is.

Nabijheid van de oever.

- Als een kind in het water staat, hoe ver bevindt het zich dan maximaal van de oever?

Oplossingen waarbij de oever steeds zeer nabij is (bijvoorbeeld bij een beekje van een meter breed, is de maximale afstand steeds 50 cm) leveren een lager risico op.

Grotere wateroppervlakken zullen in de regel meer preventiemaatregelen behoeven.

- Bijvoorbeeld organisatorisch door de toegangsmogelijkheid tot de plek enigszins te regelen.
- Bijvoorbeeld door voldoende afstand aan te houden tot bewoning. (zodat kleuters niet zelfstandig en individueel de site bezoeken).
- Bijvoorbeeld door vormen van toezicht te realiseren tijdens het gebruik.

Stroming van het water

- Hoe heviger de stroming, hoe hoger het risico.

Lichte stroming, zeker in combinatie met geringe waterdiepte, houdt risico's voldoende laag en creëert fijne speelkansen.

Hevige en oncontroleerbare stromingen verhogen risico's fors (denk bijvoorbeeld aan wildwaterbanen, of aan de zee): hier zijn specifieke organisatorische en / of toezichts preventiemaatregelen aan de orde.

Sociale controle mogelijk

- Is er een regelmatige passage en/of contact met mensen rondom? Of is een spelend kind er werkelijk ongezien?

Volwassenen die, met een zekere regelmaat, zien wat er gebeurt op de plek (ook al is dat niet structureel) ontwikkelen een goed inzicht in het gedrag dat het terrein uitlokt. Vormen van dagdagelijkse opvolging laten toe dat specifiek risicovol gedrag gedetecteerd wordt.

Indien nodig kunnen er dan extra preventieve ingrepen aan het terrein gebeuren. Deze ingrepen hebben dan tot doel: de kans verminderen dat het gedetecteerde probleem (ongeval of incident) zich kan voordoen.

Ligging t.o.v. wonen

Peuters en kleuters vormen de meest kwetsbare groep als het over verdrinken gaat.

Het principe is hier dat terreinen waar deze leeftijdsgroepen mee in contact komen sterkere preventiemaatregelen dienen te krijgen.

- Wonen er kleuters op minder dan 100m van de site?
- ligt de site op een route die kleuters structureel en vaak gebruiken (bijvoorbeeld op de weg tussen school en thuis)?

In deze gevallen is de kans dat het kind autonoom en onbegeleid op de site komt zeer groot. In zo'n geval dient de site uitstekend te scoren op alle voorgaande aandachtspunten.